

Edip Cansever Nasıl Galatasaray'ı Tuttu? / Rengigül Yaltırık Ural

“Kendi dilinden Edip Cansever”

“İstanbul’da karartma var, İstanbul bombalanacak! Babam bizi doğduğu köye götürüyor, dört ay kalıyoruz. **Harman yerinde futbol maçları...** Değirmen’e buğday götürüyoruz, ununu fırıncı Seniye kadına veriyoruz, bize ekmek yapıyor. Döğenin üstünde, öküzleri sürüyorum, biri pisliğini edeceği sıra bir teneke tutup topluyorum onları, sonra samanla karıştırıp tezек yapıyoruz.

...

Orta okuldayım. **Tanpınar**’ın kardeşi Kenan Bey velim. 2. sınıftayım yani, Kumkapı Orta Okulu’nda. 1. sınıflı Gelenbevi Orta Okulu’nda okudum, Fatih Camisi’nin arkalarında. Anılarım çok silik. Tarzan kartlarıyla ‘alt mı üst mü’ oynamak, üstünde hayvan resimleri bulunan kabartmalar alıp satmak, başka?.. Başka bir şey yok. İlk şiirimi yazdım. Bir çocuk dergisine yolladım ve çıktı. Artık şairdim.

...

İstanbul Erkek Lisesi’ne girdim. Öğleyn çıkmak yok. Ekmek karnemizi unutursak, bahçe penceresinden ayva, leblebi alıp yiyoruz. Geneleve ilk defa onuncu sınıftayken gittim. Şiir yazıyorum ve **Tevfik Fikret**’in etkisindeyim. **Salim Rıza Kırkpınar** çok iyi şiir okuyor. Şiiri başka türlü sevmeye başlıyorum. Son sınıftaki hocam **Hakkı Süha Gezgın**. Şiiri yasaklıyor. Bir ara Çınaraltı dergisi okuyorum. Aruzla bir şiir yazıp yolluyorum, Orhan Seyfi’nin bir cevabı çıkıyor: Şiiri heceyle yazmışım ve bazı dizelerde bir hece eksikmiş aruzla yazıldığını ekliyorum, şiir yayınlanıyor. Sonra İstanbul dergisine bir şiir yolluyorum, çıkıyor, ikincisini yolladığımda, cevaplar kısmında beni dergi yazıhanesine çağırıyorlar. Neşet Halil Atay’la Mehmet Kaplan’la tanışıyorum. Ondan öyle toplantı günleri oluyor, uğruyorum. Şiirleri kendim götürüyorum artık. Okulun bahçesinde dama oynuyorlar öğle aralığında. Bir arkadaşım var, biz toplumculuk tartışmaları yapıyoruz. Akşamüstü muhakkak Ankara Caddesi’ndeki kitapçılara uğruyorum. Artık yeni şairleri tanımaya başladım tabii. Şiir kitabı istiyorum, veriyorlar. Daha çok **ABC kitabeviden** alışveriş yapıyorum. Klasiklerden çıkan kitapları da kaçırmıyorum hiç. Yunan klasiklerini yutarcasına okuyor, konuşmalarda Sokratesçilik yapıyorum. Gene bir kitapçı dükkânında çalışan bir kız var, bana kitap ayırıyor. Bir defasında Sait Faik’in Medarı Maişet Motoru’nu veriyor, ‘**Sakın kimseye söyleme benden aldığını, kitap bugün toplatıldı çünkü**’ diyor. Okul bitiyor. Yakın arkadaşlarım Yüksek Ticaret’e kaydoluyorlar. Ben de onlarla birlikte tabii. Biraz da babamın isteği baskın çıkıyor. Bir yandan da anahtarları tutuşturuyor elime, dükkânın anahtarlarını. Düşünüyorum, ne olacak sanki Yüksek Ticaret’i bitirip de, deyip okulu terk ediyorum. Birayla votka içmeler başlıyor Ekspres’de, Orman’da. **Bir kıza âşık oluyorum** (Mefharet değil). Ardından hemen evleniyorum. Müthiş kitabımı, İkinci Üstü’nü o sıralar çıkarıyorum (sende yoktur inşallah). Önüme gelene veriyor ya da yolluyorum. Varlık’ta Melih Cevdet’in kısa bir tanıtması çıkıyor, seviniyorum. Orhan Veli, sanırım adı ‘Karikatürden şiire’ adlı bir yazı yazıyor. Benim bir mısramı alarak, böyle mısra yazılmaz anlamına bir şeyler söylüyor (bak: nesir yazıları). Oysa şimdi mısra hep böyle yazılıyor. Ha, kitabı yayınlamadan önce **Tanpınar** görmek istiyor, bir ramazan günü, Tünel’de **Narmanlı yurdu**ndaki yerine gidiyorum. Çay fincanlarının içinde kahve getiriyor ve başlıyor okumaya. (Merakla bekledim bekledim. Bitirdi, gözlüğünü çıkarıp masaya koydu. Ve dedi: ‘Bunlar çok güzel şeyler, ama çok. Ne var ki hiçbir şiir değil.’ Hiçbir şey anlamadım tabii. Bütün odayı reproduksiyonlarla doldurdu, bana uzun uzun resim anlattı, müzikten, Valery’den söz açtı. Bir süre sonra çıktım. Doğru **Haşet**’e gittim. Bir sürü resim aldım, Valery’nin Mélange’nı aldım.

Ertesi gün bir **Fransızca hocası tuttum**, aylarca ders aldım. Karşılıklı konuşmaya başlamıştık bile. Bir gün dedim ki bizim hocaya, biraz da Valery okusak olmaz mı? Olur, dedi. Açtık kitabı, adam bir türlü çeviremez Türkçeye. Hoca çeviremezse ben nasıl çevirirdim ilerde? Baktım olacak gibi değil, kestim ders filan almayı, doğru meyhaneye. O zamanlar nasıl anlayabilirdim ki, bizim hoca şiirceyi bilmiyor asıl.)

İstanbul'dayım. İşten eve evden işe. Arada bir Beyoğlu'na tabii. Artık bir yığın sanatçı tanıyorum. Salâh, Alp Kuran, Nermi Uygur filan içiyoruz bazen de. Şiirlerim Yenilik'te yayınlanıyor çoğun. **Salâh** götürüyor tabii. Bir gün Şato'da (eski Mazarik) Hüsamettin'le tanışıp aynı masada oturuyoruz biraz. Bir şiirim çıkmıştı Yeditepe'de. Bana, 'böyle ince şiirler yazdıkça getir' diyor. Ondan öyle Yeditepe'nin yazarı oluyorum. O. Kemal, M. Buyrukçu, ben bir üçlü oluyoruz. Sonra bizim M. Eloğlu ile arkadaşlık kuruyoruz. Degüstasyon'da içmeler başlıyor. Yıllar akıyor böyle böyle. Sonra Turgut, Cemal, İlhan Berk... ve sonra? Sonrası iyilik güzellik. Hayatımda en önemli olay: Kapalıçarşı yangını. Dükkanım yanmasaydı sanırım şiir filan yazamazdım ve Jak (ortağım) anlayışlı davranmasaydı.", Gazete Kadıköy, Kendi Dilinden Edip Cansever

"Edip Cansever'in Eşi Mefharet Hanımla Söyleşi"

"Edip Cansever'in eşi Mefharet hanım, **eski İstanbullu** bir ailenin kızıdır. Annesi Sarıyer'den Kadıköy'e gelin gelir ve Mefharet Erk Kadıköy'de doğup büyür. Çok genç yaşta Edip Cansever'le evlenir. 1986'da edip Cansever'in ölümüyle **39 yıllık birliktelikleri** noktalanır.

– Eşiniz Edip Cansever'i ailevi ve mesleki yönden nasıl tanımlarsınız?

Edip **yalnızlığın şairi** olarak anılsa da biz, yaşamımızdaki dostları birlikte çoğalttık. Hep kalabalık yerlerin, masaların insanıydı o. İnsan ilişkilerine verdiği önemden midir bilemem ama evimizdeki o uzun masaları hep keyifle anarım.

-Edip iyi bir eş olmanın yanı sıra çok da iyi bir baba oldu.

Bu belki onun ataerkil bir aileden gelmesiyle ilgilidir.

– Edip Cansever'le tanışmanızı anlatır mısınız?

Bizim tanışmamızın çok büyük bir hikâyesi yok. Çok erken yaşlarımızda bir tanıdık aracılığı ile tanıştırıldık ve çok kısa bir zamanda evliliğe karar verdik. Böylece de belki beraber büyüdük; **onun deyimiyle belki de bir sardunya büyüttü bizi.**

– Nelerden hoşlanırdı, şiirlerinde yaşamın izlerine nasıl rastlanır?

Çocukluğunda okuldan kaçtığı zaman kütüphaneye gidermiş. Herhalde şair olmasa, felsefeci olurdu. Bunu bana çok defa söyledi. Bir de tiyatro oyunu yazmayı çok arzu ederdi. Ne yazık ki "Ben Ruhi Bey Nasılım?" ölümünden sonra tiyatrolaştırıldı. Ama kendisi göremedi. Edip'in ailesinin kökleri Anadolu'da (Çankırı Atkaracalar' da) olmasına rağmen o hep bir İstanbul şairi oldu. İstanbul'un en eski semtlerinin, Çiçek Pasajı'nın, martılı denizlerin şairiydi. Edibe Hanım ve İlhan Berk bize Bodrum'u sevdirdiler. Bodrum'da 6 ay kalacaktık. Orada kendisini daha iyi hissedecekti ancak 15 gün yaşayabildi.

– Şiirlerini yazarken, belirgin özellikleri nelerdi?

Edip şiirlerini genellikle sabah ile öğle arası bir saatte yazar, kahve molası verdiğinde de ilk bana okurdu. El yazısından çok, direkt olarak daktilo ile yazardı. Edip'in üretkenliğinde kişisel coşkusu, bitmek tükenmek bilmeyen enerjisi ve de gözlemciliği vardı.

– **Yokluğunun üzerinizdeki etkilerinden söz eder misiniz, eşinizin yokluğu size neleri ekledi?**

Edip’in ölümü ani olduğundan mıdır nedir, bende çok etkisi yarattı. Bir daha asla onunla olduğum gibi olamadım. Eski sofralarım, gezmelerim, coşkularım yavaş yavaş azaldı.

Bunların hepsi Edip’le güzeldi çünkü o bir şairdi.

– **Size ithafen neler yazdı?**

“**Sevda ile Sevgi**” kitabını bana ithaf etti.”, Banliyö Şiir Sanat, Edip Cansever’in Eşi Mefharet Hanımla Söyleşi

Edip Cansever’i, Ziyad Ebüzziya ile Ebüzziya Tevfik’i Salâh Birsal’den okuyalım?

“Elit Kahvesi yeni bir ozanın, **Edip Cansever**’in ortaya çıkmasına da yararmıştır. Kahvenin ününü duyan Edip bir gün - Sabih Şendil’i de yedeğine alarak - Elit’e koşar. Orada, dipte, camın önündeki masada da ilk kez Salâh Birsal’e toslar. Edip’le Salâh o gün neler konuştular? Şimdiler kendilerine sorarsanız çıkaramazlar. Ama, iki saat, üç saat yorulmadan şiirden açmışlardır. Hava kararıp da Madam Braun kahvenin camlarına o dallı perdeyi çektiği vakit de iyice dost olmuşlardır.

Edip’in ilk şiirleri, Birsal’inkiler gibi sıfatsız -ya da az sıfatlı- ve değişmecesiz (mecazsız) şeylerdir. Bu yüzden kimileri Edip’i Birsal’in etkisinde kalır sanır. Bu büyük bir haksızlıktır. Süssüz olmaları bir yana, onun şiirlerinin Birsal’inkilerle hiçbir alışverişi yoktur. Hele daha sonraki yıllarda Edip bu süssüzlüğü de bırakacak, İkinci Yeni akımı içinde değişmecesizlere, benzetmelere bol bol kucak açacaktır. Nedir, bu 1947’lerde kestirilemiyor, Edip’in iyi bir ozan olduğu anlaşılamıyordur. Öte yandan onun Birsal’in şiirlerini sevmesi, Birsal’in de her toplulukta Edip’in şiirlerini övmesi kimilerini kızdırır.

Gelin görün ki, bunlara ikisi de kulak asmaz. Dikkat ettikleri tek şey, saatlerce şiirden söz edebilecek bir köşe bulmaktır. Bunu da, Elit’te olmasa bile, bir yerlerde kolayca sağlarlar. Ve bu, Sait’in de dediği gibi, hiç de fena olmaz. Evet, o yıllarda hiçbir şey fena değildir. Nisuz da, Bebek’teki Güneş de, Kumkapı’daki Agop’un Meyhanesi de, İstiklal Caddesi’ndeki Degüstasyon da. Ozanlar, ressamlar da fena değildir: Sait, Sabri, Behçet, Naim, Kenan, Oktay, Orhon, Fikret, Haşmet, Kenan, Salim, Fahir, Suat, Alp, **Edip** ve Salâh.”, Salâh Bey Tarihi 2, Ah Beyoğlu Vah Beyoğlu, s. 188,189

“O yıllar edebiyat matinecilerinin de iyiden iyiye yaygınlaştığını gösterir. Bu matinelerin belli bir kadrosu vardır. Sabahattin Kudret, Orhan Hançerlioğlu, Oktay Akbal, Haldun Taner, Özdemir Asaf, Attilâ İlhan, Behçet Necatigil, Salâh Birsal, Nezihe Meriç, Asaf Hâlet Çelebi, Naim Tiralı, Tahsin Yücel, Orhon Murat Arıburnu, Türkân İldeniz, **Edip Cansever** başı çeker. Topunun yaşı otuz ya da otuzun üstündedir. İçlerinde yalnız Tahsin Yücel’le Türkân İldeniz ötekilerden gençtir. Matine düzenlemek isteyen okulların bu işte görevlendirilmiş öğrencileri gelip Özdemir Asaf’ı Babıâli’deki bir pedal makinesinden oluşan basımevlerinde bulurlar. Buradan haber bütün edebiyatçılara yayılır.” Salâh Bey Tarihi 2, Ah Beyoğlu Vah Beyoğlu, s. 233

“**Sahaflar**’da zaman zaman Oktay Akbal, Sabahattin Kudret, Orhon M. Arıburnu, Sait Faik, Samim Karagöz, Konur Ertop, Şükran Kardakul, Cavit Orhan Tütengil, Mehmet Fuat, Lütfü Erişçi, Fahir Onger, Sabahattin Batur, Behçet Necatigil, **Edip Cansever** ve daha nice edebiyatçılar at koşturmuşlardır.

Hele Sabahattin Batur, yıllarca Vefa'nın oradaki Atıf Efendi Kitaplığı'nın müdürlüğünü yaptığı için hemen her gün Sahaflar'a cila vurmuştur denilse yeridir.

Buraya sık sık değer gösterenlerden biri de **Ziyad Ebüzziya**'dır. Gelir, kitapçılara birtakım tembihler yapar ve gider. İhtilafçı Ziya diye tanınan "Meclis-i Kebir-i Maarif", "Efka-ı İslamiye Müzesi Meclisi" ve "Muhafaza-i Asar-ı Atika" ve "Tarih-i Osmani" yarkurulları üyesi Mehmet Ziya'nın o iki ciltlik *İstanbul ve Boğaziçi* kitabını, Salâh Birsell'in buradan devrişmesinde de Ziyad Ebüzziya büyük yardımlar göndermiştir.", Halley Kimi Kurtarır, Salâh Birsell, s. 101,102

"**Ebüzziya Tevfik**, Rodos sürgün yerinde barbunya balığı gibi beyaz üzerine kırmızı beneklerle süslü kör keçeleri ve sarı tüylü, bodur bacaklı böğürle becelleştirdiği günlerde (1873 yılı) oraya gelen Mahmut Nedim Paşa'nın annesi Berkemal Hanımefendi, Hidiv İsmail Paşa'nın annesi Valdepaşa'nın aracılığı ile Ebüzziya'yı Sultan Aziz'e bağışlatmak istediğinde Yeni Osmanlılar Tarihi yazarı buna ağır donanma ile karşı çıkmıştır.

"Diyelim ki, siz beni bağışlattınız. Ama benim dört arkadaşım daha var. Biri burada (Ahmet Mithat Efendi), ikisi Akka'da (Nuri Bey'le Hakkı Efendi), bir başkası, hepimizin büyüğü Namık Kemal de Kıbrıs'tadır. Onlar orada kaldıkları halde benim salıverilmeyi kabul edebileceğini düşünebilir misiniz? Kabul edecek olursam bana; "Bencil bir alçakmış" demekle haklı olursunuz."

Ebüzziya'nın bu davranışı öyle her zaman, her yerde rastlanılan yandımalamadım basmalarından değildir. İnsanın onunkine benzer lakırdılar döktürebilmesi için hem kendine uygulanacak ayak oyunlarına karşı çıkabilecek bir yürek taşıması hem de başkalarına yapılacak tıklımtıkız haksızlıklara tepki gösterebilecek gözüpek bir kişi olması gerekir.", Halley Kimi Kurtarır, Salâh Birsell, Ağır Donanma, s. 69

İki Satır İki Satırdır - Alev Ebuzziya'ya Mektuplar

"Bir ara **babana** telefon edeyim, dedim, ama on beş günlük bir gecikmenin dehşetini nasıl anlatabilirdim ona.", 51. Mektup, Şubat 1966, s. 134

"Cuma. Saat: 17 - Birden kapı açılıyor ve **baban** içeriye giriyor. Selâmlaşıyoruz. Jak'la konuşuyoruz, aradığını bulamıyor ve gidiyor. Hepsi, ama hepsi bu kadar. Kalakalıyorum öyle. Oysa onunla sözleşmemiş miydik? Elbette! Bir meyhaneye uğrayacaktık önce, ayakta bir iki tek atacaktık, konuşacaktık az az... Sonra evine, kahve içmeye çağıracaktı beni. Çağırmadı. Çocukluk resimlerini gösterecekti. Göstermedi. "Alev'den mektup alıyor musun?" diye soracaktı. Sormadı. Senden, yalnızca senden konuşacaktık. İstemedi.", 90. Mektup, 23 Aralık 1966, s. 213

"**Annene** gitmem. Gidemem ki... Unutmuştur beni... Sen ona yazsan; bir gün gelecek, desen ve yalnız senin için konuşmamızı sağlasan... belki. Beni seviyor, desen; sevmesi anlatılacak gibi değil, desen; ama ben var ya... ben de sevmiyor değilim, desen... Ve desen ki, onunla konuşmuş gibi olacağım... belki... Fotoğrafın cebimde. Ben nereye gidersem, o da birlikte gidecek.", 45. Mektup, s. 125

"**Annene** uğrayabilirim artık. Dilson Oteli'ne gidebilirim. Evine de... Karşılıklı birer konyak çekeriz belki. "Edip, çocuk az iç" der. Sana mektup da yazar bundan böyle.", 93. Mektup, 10 Ekim 1967, s. 220

“Konyağın ve **annen** çok güzeldi o gece. Ben Bej Çocuk’tum.70 Taksim’de yürüten ve annenin Edip diye çağırdığı bir Bej. Bana votka söyledi otelde. Dur Bej Çocuk, filan dedi. Sonra yemeğe çıktık. Sonra serhoşumsu oldum. Sonra o gitti.”,
70 Alev Ebüzziya Avrupa’dan Edip Cansever’e bej kazak gönderdiği için Vâlâ Hanım şaire “**Bej Çocuk**” der.”, 102. Mektup, 28/Ekim/68, s. 238

“**Annene** iki defa uğradım. Birincisinde yoktu, ikincisinde ise izinli olduğunu söylediler. Görmeyi çok isterdim. Anneni kandırıp votka içmek çok hoşuma gidiyor. Bir de bir kelimesi var onu: çocuk! Son görüşümde (hani senin konyağı içtiğimiz gün) odasına çıkmıştık. Bana votka ısmarlardı. “Şöyle koysan” dedim. Öyle koydu ve dosya çekmeceye rahatça yerleşti. “Hiç beceremem böyle şeyleri” dedi. Oysa küçük acemilikler haz veriyordu ona.”, 104. Mektup, 31.12.968, s. 240

“Bir iki defa **annene** uğradım, görmek mümkün olmadı. Ya tatilinde rastladı, ya da o an için orada olmamasına. Kendime “Beyaz Çocuk” dedirtmek istiyordum oysa. Beyaz bir kazağım var da şimdilerde...” , 106. Mektup, s. 250

“**Annene** mektup yazmıştım, Bodrum’a. Sonra telefonla konuşmuştuk bir kez. Gel dedi, eve gel! Gidemedim. Oysa arayacağımı söylemişim sık sık. Ayıp oldu, biliyorum. Ama ilk yanlışı değil ki bu. Sonuncusu da değil.”, 107. Mektup, Temmuz 1969, s. 252

“Arada uğruyorum **annene**. Bana domates, peynir, rakı veriyor. Sonra konuşuyoruz şurdan burdan. Fazla kalamıyorum ama, ben gider gitmez yatıp uyuyacak gibime geliyor. Gerçekte böyle bir düşüncü, davranışı yok, biliyorum. Biliyorum ama, ben yanlış sezgilerimi de doğruymuş gibi kabulleniyorum.”, 108. Mektup, 10.10.1969, s. 254

“Dün dükkândan çıktım. Saat 17 - Cağaloğlu’ndan aşağı doğru inmeye başladım. İki adet adama rastladım. Şemsiyemi açtım kapadım. Neden yeşil elbiseni giydiğin gün, beni **Safterler**’e götürmemek için onca direnmiştin, bunu düşündüm. Hatta neden gitmekten vazgeçmedi, diye, bir sürü telkinle kendimi kızdırdım. Acaba, benimle olmak, benimle olmamak aynı alanda mı yaşıyordu sende?”, 44. Mektup, s. 123

“**Teknemi** değiştirdim Alevci. On beygirlik motoru olan, yedi metrelik bir tekne aldım. Artık denize değil, denizlere çıkacağım.”, 83. Mektup, 6.6.66, s. 200

“**Dalyan’daki ve Şişli’deki evleri** kiraya vererek Bebek’te bir yer tuttum.” 111. Mektup, s. 261

“Moby Dick’i okumayan, ihtiyar Balıkçı’yı yeni sanır. Sophokles’i okumayan da Beckett’i. Gittikçe çok okumanın gerekliliğine inanıyorum. **Hiç durmadan okumak!** Bence **seçkin ve soylu bir edebiyat tablosu** çıkarabilirim belki kafamda. Ona benim ne ekleyeceğim sorusu da, böylelikle cevabını içinde taşımaya başlar.”, 30. Mektup, s. 89

“Dünyanın her yerinde **Bach** çalışıyor. İnsanın kendisi olmasındaki uyum çalışıyor.”, 18. Mektup, Ekim 1965, s. 61

“**Sinematek’e** üye oldum. Kasım’da başlayacak. Bu ara Sessizlik’i gördüm. Benim için büyük mutluluk oldu. Tiyatrolarda dişe dokunur bir şey yok.

Bu akşam, **Nâzım Hikmet**'in, Ferhat ile Şirin oyununu görmeye gideceğim. Belki... Kitabım Aralık'ta çıkacak sanıyorum. Pek bir şey konuşamadım. **Mehmet Fuat**'a teslim ettim.”, 17. Mektup, Ekim 1965, s. 57

“Ayten adında bir kıza tutuldum sonra. İki defa öptüm. Büyük aşkımız (!) tam on gün sürdü. Bir gün saatime baktım diye kızdı, terk etti beni. İki gün yas tuttum. Danalar gibi bağırdım. Gelgelelim, sevgilim, anlı şanlı bir törenle nişanlanıverdi bu ara. Ben de **futbol** maçlarına dadandım. **Galatasaray**'ı tuttum. Ne var ki, çok sürmedi bu merakım da.”, 40. Mektup, 1966 Ocak, s. 111

“Sahi, aşk deyince aklıma geldi, nasıl âşık olunuyordu, bana anlatsana. Geçenlerde birinden hoşlandım biraz. Baktım susmakla olmuyor, konuşayım dedim. Dedim ama, aval aval suratıma baktı, bu adam nasıl konuşuyor gibilerden. Eee, ne diyecektim yani? Çok güzelsin, ne kadar büyüğü bir sesiniz var, akşamları ne yapıyorsunuz, sizinle yarın pasta yiyelim mi bir yerde, kuzum bu renk size ne güzel gitmiş, Çingene pembesini de denesene... filan mı diyecektim yoksa? Anlayamadım gitti. Anladım ki ben anlamıyorum aşktan. En iyisi **futbol** maçlarına gidip haykırmalı.”, 109. Mektup, s. 258

RE Books Arts Arşivi - Rengigül Ural Kitaplığı

Kitaplık kayıtlarımız devam ederken; birbirinden kıymetli eserleri incelemeye ve kaleme almaya çalışıyorum. Her kitap ve makale araştırmalarımda ilgili olarak kaynak gösteriyorum.

Kayıtlı Mektuplar Kitapları:

- Albert Einstein - Mileva Maric Aşk Mektupları
- Değirmenimden Mektuplar
- Mavroyéni Paşa'dan Zambako Paşa'ya Mektup
- Piraye'ye Mektuplar
- Hadiye'ye Mektuplar
- İşgal İstanbul'u ve İki Dünya Savaşından Mektuplar
- Heinrich Schliemann Kazı Raporları ve Mektuplarından Seçme Parçalarla Troya
- İsmet İnönü Erdal İnönü Mektuplaşmaları
- Türkiye'ye Aşk Mektuplarım
- Maria Callas Aşk Mektupları
- Bülent Ecevit'ten Tunç Yalman'a Mektuplar
- Ahmet Cevdet Paşa'nın Aile Mektupları
- Bâkî Muhabbet
- Your Excellency's Obedient Servant

Kitaplarda adı geçen: Hadiye Güntekin, Ord. Prof. Dr. Anna Masala'yı tanıdığım, ağırlandığım, İsmet Paşa'nın Heybeli'de elini öptüğüm, Prof. Dr. Erdal İnönü ile Boğaziçi Üniversitesi diploma töreninde fotoğrafımız olduğu, Bülent Ecevit'le “Boğaziçi Üniversitesi ve Robert College Mezunlar Kataloğu 1863-1983”de yer aldığım, Ahmet Cevdet Paşa'nın Suadiye-Çatalçeşme'de yaşadıkları yerde yaşadığımız, Ömer M. Koç, Bahattin Öztuncay, Mert Sandalcı, Burcu Bukem Kuru'yu tanıdığım için mutluyum.

İki Satır İki Satırdır - Alev Ebuzziya'ya Mektuplar kitabı kitaplığımızın “Mektuplar” bölümü’ne kayıt altına alındı. Büyük bir kültür yansıtıyor. Okurken, zaman zaman Edip Cansever’de, Nâzım Hikmet coşkusu hissettim. Ve... Salâh Birsell’in kitaplarındaki gibi İstanbul’u dolaştım, aile anılarımı yâd ederek.

Mektuplar bir döneme ışık tutuyor. İçten, çoğu kez sansürsüz duyguları, hayalleri içeriyor. Kitaplığımızdaki “Mektuplar” aratacağa benziyor.

Rengigül Hanım’dan başlayarak ailemizin **150 yılını** kaleme alırken üzüldüğüm noktalardan biri; mektupların, fotoğrafların yakılması, yanması, yırtılmak durumunda kalınması idi. O dönem içinde bulunulan durumlarda öyle gerekiyordu muhtemelen, ama bir yaşanmışlık yok olup gidiyordu. Alev Ebuzziya’nın uzun yıllar saklamış olması, Habil Sağlam’ın yayına hazırlama emekleri, Mehmet Ömer Cansever ve Nuran Cansever Birol’un anlayışla karşılaması ile bir devri, kültürünü, iki insanın iç dünyasını yalın şekilde okuyabilmemizi sağlıyor.

Ziyad Ebuzziya’nın, ülkemize, Galatasaray’a hizmetleri kıymetli. Arşivimdeki “Bakî Muhabbet” kitabında 3 mektubu yer alıyor. “Bir Gazeteci Olarak Ziyad Ebuzziya (1911-1994), Mehmet Ali Yıldız’ın yüksek lisansını arşivime aldım, inceledim.

Ebuzziya’nın **antika ve kitaplar** içindeki yaşamı ile kartvizitinde “Antikacı” yazan, okumaya doyamayan Cansever’in yaşamı örtüşüyor.

Kitapta, Edip Cansever’in “**Safterler**” dediği kişi **Safter Tarım** olsa gerek diye düşünüyorum. 96 sayfalık “**Gazi Mustafa Kemal Atatürk’ten Teşekkür Mektubu Alan Nurettin Bekiroğlu Eniştemiz ve Galatasaray Lisesi’ndeki Resim ve Marangozhâne Atelyesi ile Ülkemiz Sanat, Spor, Bilim, Kültür ve Tarihine Çok Yönlü Bakış**” pdf kitabımızda Nurettin eniştenin Galatasaray Lisesi’nden öğrencisi. Çok kıymetli hizmetleri olmuş ülkemiz bilim, kültür ve sanatına.

Salâh Birsell Bey ailesiyle birlikte, Suadiye’deki apartmanımızda oturmuş. 116 sayfalık “**Katman Katman Suadiye Çatalçeşme - Adliye Nâzırı Ahmet Cevdet Paşa. Eşi Adviye Rabia Hanım. Çocukları Ali Sedat Bey. Fatma Âliye Hanım. Emine Semiye Hanım’dan... Feriha Sanerk. Jale Birsell. Salâh Birsell’in Botanik Dünyasına. Prof. Dr. Mustafa Kafalı – Sevgi Kafalı. Mehmet Seyda’ya. Prof. Dr. Semavi Eyice. Seryaver Salih Bozok’tan. Tahsin Coşkan. Vasfi Rıza Zobu. ÇSE ile Fikret Kızılok’a...**” kitabımızda yer alıyor. Ayrıca “**Salâh Birsell’in (1919-1999) Botanik Dünyası ile Suadiye’de Yürümek**” makalemi de babam Prof. Dr. Faik Yaltırık’ı anarak kaleme almıştım, botanik bilgisine hayran kalarak.

Eşi Mefaret Edipoğlu’na ithaf ettiği “**Sevda ile Sevgi**” kitabını, “**Edip’in Lastik Topu**”nu maalesef şimdilik bulamadım. Mefaret Hanım’ın, **eski İstanbullu bir hanımefendinin** ikrâmından yansıyan:

“Doğumunun 90. Yılında Edip Cansever”

“Ziyaretine gittiğim gün, öğlene doğru yağmur yağmıştı. Bebek’ten Etiler’e, İnşirah Sokak’tan yukarıya verdiği adrese doğru yürüdüm. Yokuşun bir kavisle büküldüğü yeri geçtikten sonraydı evinin merdivenleri. Yağmur yokuşu yukarıdan aşağıya yıkamış, ortalık mis gibi su ıtırı kokuyordu. Gözle görülebilen her yer, yeni çıkan güneşle aydınlıktı. Yağmur doğayı yıkamış, güneş, gözleri kamaştıran berraklıkla kurutmaya çoktan başlamıştı.

Zili çaldım. **Eşi Mefharet Hanım kapıyı açtı. Kendimi tanıttım. Nezaketle içeri buyur edildim.** Büründüğü zırh, elindeki kargı, atı döküm tunç bombart ve yardımcısından yoksun gerçek bir Don Kişot vardı karşımda: Şair... Oturduğu koltuktan kalkarak parlayan gözleriyle sıcak baktı. Öyle sakindi ki. Belki de dış dünyadan, onu rahatsız eden yaşamın haytalıklarından gerçek zırhının limanına sığınmıştı: Evi... Varsıl döşenmiş evine hâkim tarafın eşi olduğu o kadar aleniydi ki... O yerinde durmayan enerjisi gitmiş olan şair, akmış durulmuş, karıncanın su içtiği gibiydi. Berraktı ve ara ara gülümsüyordu. Hayata ve şiirine her ne kadar gülümser durmaya çalışırsa çalışsın, hüznü apaçık ortadaydı. Bu haliyle deniz kabuklularını andırıyordu. İçi yumuşak, dışı kireç kitin karışımı bir karapaks...

Evine, eşine ve yardımcı kadına karşı saygılı davranıyordu, bana gösterdiği ilgi gibi. Ara ara suskunlaşıyor ve bu aralarda kendi dünyasına yolculuklar yapıyordu. Geçmiş, hele hele yaşadığımız o meşum günü yok sayarcasına, yalnızca bulunduğumuz günden, gelecekte bahsettik karşılıklı. **Geniş salonun bir köşesinde bir sandalyeye ilışen eşi sessiz ve dikkatli bizi dinliyordu.** Şiirden hiç söz etmedi. Altın fiyatlarından ve Kapalıçarşı esnafından dem vurdu, ben de mühendislikten... Bir ara, yeniden yağmaya başlayan dişil bulutların sunduğu, şöylesine gelip geçici yağmurun cama şiddetli serpişmesiyle irkildik. Yağmur damlaları pencerenin camına serpişip, aşağıya doğru mecrasını bulmaya çalışan nehirler gibi akmaya başladığında, camdan dışarı denize doğru baktım. Yağmur tabiatı silmiş; deniz, gözleri pırıl kara genç bir kızın yüzü gibi apaydınlıktı. Böylesine deniz uzaklardaymış gibi geldi bana. O gün orada, Bebek Körfezi'ni gören evinde fazla kalmadım. Yanında, **kesme kristal küçük bir bardağa konulmuş nane likörü mentanın eşliğindeki, yine aynı güzellikteki fincandaki kahvemi** içtikten sonra kalkmak için izin istedim. Israrcı olmadı. O günden aklımda kalanlardan biri de **her iki tabağın kar gibi beyaz tentene tığ örgüsü küçük tabaklıklarıydı.** Kar beyaz tabaklıkları incitmeden itinayla içtim ikramını... Apartmandan çıktım, merdivenlerden inerek Bebek yokuşundan aşağıya vurdum kendimi. Boğaz'ın kuzeyden esen yeli iç ferahlatan fettandı. Yel ara ara göğsümü yoklarken, az ötedeki caminin yanından görülen deniz tembel, esmeyip duruyordu.” Yeşil Martı, Şubat 2018, Sayı 09, Doğumunun 90. Yılında Edip Cansever

Annem Güler Yaltırık, anneannem **Bahriye Sarıali**, kayınpederim Saffet Ural'ın anlatımı ile annesi **Seher Ural** ve dostlarının kahve ve likör takımları ile ikrâmlarındaki leziz, estetik zarafet gözümün önüne geldi.

Bahriye anneannem, Vâlâ Ebüzziya Hanım gibi “Çocuk” derdi. Tatlı bir tonu vardı. Tebessüm ederdim.

Yaşanmışlıklara saygı ile.
“Çağrılmayan Yakup'a”...